

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suauis Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt XIII. Aduentus Simonettæ quarti Legati: & epistola manu Pontificis scripta, ab eo ad collegas delata. Notitiæ de Philippo Musotto, Adolfo Seruantio, Gabriele Paleotto, Mutio Callino, ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-11665

Aduentus Simonetta quarti Legati: & epistola manu Pontificis scripta, ab eo ad collegas delata. Notitia de Philippo Musotto, Astolfo Seruatio, Gabriele Paleotto, Mutio Callino, Egidio Fuscarario, Petro Consaluo Mendoza, Carolo Vicecomite; de variis Principum Oratoribus; ac de aliis, è quorum monumentis Auctor hanc Historiam traxit in euentis enarrandis. Exortæ ac solutæ difficultates de facultate Episcopis concedenda exomij (vulgo Mozzettam vocant) gestandi, ac de superiori Sede, quam sibi vindicabat Bracarensis Archiepiscopus, tamquam Primas. Altempsius quintus Legatus destinatus. Decreta in Senatu habita à Pio de electione Romani Pontificis futuri, Collegio debita, non Concilio: quòd non liceret Pontifici sibi successorem eligere; & de suffragio in Synodo cunctis absentibus negato.

Legatorum consilium de reuocando Tridentum Osio, Pontificem impulit ad simile simili de causa consilium de Simonetta Cardinali, quandoquidem Puteus iis affligebatur morbis, quibus paulò post anni spatium extinctus est. Quare excitulatus Simonetta nihil ampliùs profectioem retardauit, adfuitque Tridenti ineunte Decembri². Detulit is ad collegas epistolam ipsi Pontificio chirographo scriptam: eius summa, quam profereamus, relata fuit à Philippo Musotto, nobili Bononiensi, qui Seripando à secretis erat, in sua compendiaria narratione Synodi, habitæ Pio sedente. Huic Musotto demandatum à Legatis fuerat, vt ex altero ad alterum deferret litteras ad ipsos missas, & responsionum exempla, adeoque de iis fuit ille probè conscius. Per eam opportunitatem tria ille vtilitèr egit, quòd notitiam aliquam de tam memorabili conuentu relinqueret: vnum fuit ea historica narratio, quam memorauit: alterum, quasi ephemeris quedam actuum coetuumque, & harum vtrique finem imponit vitæ finis heri sui Seripandi: tertium fuit, selectorum quorundam commentariorum collectio, qui ea inter negotia confecti sunt, plurimumque lucis afferunt ad introspectianda rerum penetralia. Hæc omnia ad heredes peruenere; hi verò, dum Bernardinus Cardinalis Spada, qui me, vt iam memorauì, ad hoc Opus conficiendum potissime permouit,

Die 8. vt
in Diario.

1561.
 mouit, in ipsorum patria legationem exercuit, ea illi dono dedere; gnari, huiusmodi & non alterius generis munera eidem vel accepta vel acceptanda fuisse. Suavis aliquid alicubi indicat, à se lustratam priorem ex hisce tribus Opellis; sed si eam ille lustrauit, de industria præterit id quod in Concilij dignitatem redundat; & in reliquum, utpote certioribus magisque distinctis notitiis expers, parum feliciter hinc rerum narrationes desumpsit. Etenim quemadmodum contingit, ut hæc grandium rerum compendia, ab ingeniis mediocris notæ confecta, ex defectu quâ memoriæ quâ cognitionis quâ animaduersionis, in pluribus prolabantur, in plurimis deficient, in cunctis caligent; ita scriptum illud absque collatione cum aliis narrationibus Suauem identidem in errorem induxit; atque vniuersè, ubi ille labitur, & non ex nequitia, animaduerto, idem ipsi contingere, fidenti huiusmodi compendiariis libellis, quod accideret pictori, qui vellet vasti corporis animantem referre, non nisi eius effigiem conspicatus in aliqua Belgica icuncula effictam.

2 Epistolæ, de qua diximus, verba^b, manu Pontificis ad Legatos scripta, præter ea quæ ministri, qui sibi erat à secretis, caractere significabantur, hæc erant: *Nos multis verbis non utemur, quia facta peroptamus. Satis iam cunctos Principes præstolati sumus: adeoque non est amplius differenda, sed, imploratâ Dei ope, Synodus aperienda quamprimum; ac per omnem celeritatem progrediendum, Concilio Tridentino resumpto, quod à nobis nulla ex parte siue Diuina, siue per humanam Ecclesiæ legem posita, repudiatur. Nostræ verò mentis est, ut citius Synodus conficiatur, quæ deceat probum virum, probum Pontificem, probum Christianum, posito semper ob oculos Dei, Fidei, & nostræ Catholica Religionis obsequio, communiq; Christianorum beneficio, simul etiam huiusce sanctæ Sedis, & nostrâ & vestrâ dignitate. Nostrum autem consilium eo tendit, ut hanc Synodum absoluamus, confirmemus, & exequamur; unâq; exoptaremus unitatem proborum omnium Catholicorum, perpetuamq; inter Christianos pacem, quò nobis liceret melius Deo seruire, & cunctas nostras vires aduersus infideles conuertere; quod si efficere poterimus, semper alacriter libenterq; moriemur.*

^b Episto'a
 Archiep'sco-
 pi Iadrensis,
 18. Decem-
 bris 1561.

3 Hæc epistola lucem simul affudit, simul animos suppeditauit Legatis, & non minùs Patribus, quibus promulgata est. Et iam vndique virebat spes floridi fructuosique conuentus. Aderant ibi præter Episcopos viri complures laude præstantes: præsertim verò in familia Mantuani morabantur Franciscus Burfattus, ac Fredericus Pendasius^e, ille insignis Iurisperitus, hic eximius Peripateticus, sed simul doctus Theologus, dignusq; æternis laudibus; quando

^e In Actis
 Paleotti.

Pppp 2

super

1561.

super Aristotelis philosophia adinuenit fundamentum constituendi humani animi finem in aternitate spiritalium mentium, non abiiciendi ad belluarum mortalitatem cum Epicuro. Camillus Olius Mantuano à secretis erat, scribebatque pariter communes Legatorum litteras, quarum volumen extat apud me, quasque in huius libri margine subinde proferam; sed earum auctographa, asservata in Archiuo Vaticano, perlegi, quò mihi licuit ingredi indulgente Innocentio X. facilemque parauit aditum comitas Constantij Centofloreni, qui in Pontificio cubiculo Præfectus, simulque eiusdem Archiui custos erat; sed postea fluxis rebus valedicens, se mihi in religiosa familia socium dedit. Cùm enim mihi Archiuum adeunti ipsius præsentia semper opus esset, se ille sapissimè subtraxit assiduis arctissimisque præcipui sui muneris occupationibus, quò mihi meoque labori opitularetur. Et per eam opportunitatem mihi quoque licuit meis oculis haurire notitiam litterarum arcanarumque notarum, quæ ab Aula Romana subinde scribebantur Legatis, seu cunctis communiter, seu eorum cuiquam seorsim; multarum etiam aliarum responsum, grauissimarumque scriptionum, præter ea, quorum (sicut ea memorati litterarum voluminis exemplaria) iam potitus aliunde, potui cum auctographis conferre, nactus illa authenticis planè consentanea.

Erant pariter in Concilio duo præcipui Pontificis administri, alter Romanæ Rotæ Duodecemuir, Gabriel Paleottus Bononiensis, alter ex Aduocatis Senatus Cardinalium, Scipio Lancellottus Romanus; vterque Purpuram est promeritus, & consecutus. Prior etiam summæ Tiaræ fuit proximus, & inclytus superest virtutum famâ & scriptorum doctrinâ; inter quæ, præter typis vulgata, accuratissimam conscripsit narrationem eorum, quæ agitata sunt in illo ultimo Synodi conuentu, cui ipse interfuit; ea verò narratio postmodum ab heredibus dono tradita est Urbano VIII. & ab ipso data Francisco Cardinali Barberino fratris filio. Hic illam mihi benignè communicauit vnà cum plurimis rarissimisque manuscriptis, quæ tandem gemmæ sunt, à studiosa splendidâque ipsius auaritia tot annos, quibus rerum potitus est, accumulata. Sed præterea facultatem obtinui legendi retinendique arbitrato meo Acta legitima Synodi, quæ in Ælia arce seruantur, mihi concredita iussu Alexandri VII. qui ampliorem quàm decessor mihi facultatem elargitus est vtendi tum illis tum aliis monumentis, vt multis in locis meum hoc Opus plenius concinnarem, à me iam ante ipsius assumptionem dedolatum. Nec minùs lucis mihi prætulit ephemeris exquir-
sta

1561.

sita rerum omnium in Synodo gestarum, aliarumque, quæ id temporis Tridenti contigere, mihi concessa inter complures Commentarios ab humanitate Marci Antonij Burghefij, Sulmonensium Principis: quæ ephemeris, confecta ab Astolfo Seruatio, tunc Massarelli, qui à secretis erat, adiutore, & qui postea sub nomine Valentini in religiosa familia Reformatorum S. Francisci adhibitus est à suo Ordine^d ad obeunda varia Moderatoris munera, nobis palàm facit, ab homine mediocris facultatis opus non mediocris pretij confici posse, modò parem facultati solertiam intendere & norit & velit. Ad me notitiis locupletandum accessere monumenta Petri Consalvi Mendozae, Salmaticensis Episcopi, qui illic interfuit; mutæ, & frequentes litteræ inter Ferdinandum Cæsarem, ac suos Oratores; nec minùs inter Gallia Regem, Reginamque, ac suos; nec pauca pariter Regis Catholici; volumen litterarum Florentini Oratoris ad suum Principem; aliud litterarum volumen Ægidij Fuscararij Antistitis Mutinensis ad Moronum, donec is eò Legatus accessit; aliud quoque volumen magis integrum, magisque copiosum, auctographis litteris refertum, Mutij Callini Archiepiscopi Iadrensis ad Aloysium Cardinalem Cornelium; quamplurimæ litteræ ad Borromæum conscriptæ à multis Præsulum eius amicis, ac potissimum à Carolo Vicecomite, Episcopo Vintimiliensi, antea in Gallia Nuntio, adeoque Gallicorum negotiorum administro præcipuo: ex aliis quoque non minùs vberibus & auctoritate præditis monumentis ea desumpsi, quæ mihi enarranda erunt de rebus loco quidem sed non proposito seiunctis; ac deinceps pro eo ac mihi primâ vice singula, de quibus dixi, monumenta producenda erunt, indicabo vbi & penes quem illa seruentur.

^d Cuncta sunt in fine dicti Diarij.

5 Jam verò à digressionem, quæ si extra seriem, certè non extra finem narrationis fuit, reuertamur. Cùm Hispanienses complures Episcopi Tridentum peruenissent, duo contigere quæ aliquam turbamur anxietatem Legatis intulerunt. Primum, quò magis tenuè, eò dignius vt obseruetur, quippe quod documento est, in maximis negotiis nihil adeò minimum offendi, quod per ea quæ secum fert, maximum effici non possit. Petrus Guerrerus Archiepiscopus Granatensis, vir magni sed immobilis consilij (de quo alibi mentio facta est, cum idem Concilio ætate Iulij interuenit) petiit à Legatis suo suæque nationis nomine facultatem ibi vtendi breuiori pallio, vulgo *Mozzetta*, affirmans, non alia de causa illud peti, nisi quia agrè poterant ipsi dediscere id cui semper assueuerant in suis regionibus, vbi mos est illius pallioli gerendi etiam extra Diceceses.

^e In epistola Legatorum ad Borromæum, 15. Decembris 1561. & in Actis Palcoti.

1561.
f Literæ
Borromæi
ad Mantua-
num, 29. No-
uembris
1561.

Legati recens in mandatis habuerant, ne id vlli Episcoporum permitterent. Causæ erant^f: primò, Quoniam id Italiae consuetudini aduersabatur, vbi nunc illi Episcopi morabantur: secundò, Quia ceterarum nationum Episcopis in vsu non erat, adeoque indecorum fuisset discrimen, si eo solùm habitu conspicui cernerentur pauci quidam Hispani: denique, Eò quòd in duabus postremis conuocationibus, quarum ritus retinendi erant, iidem ipsi Hispani ab eo abstinuerant: Exemplum ab ipsis recenter adductum Episcoporum Regularium, quòd vbique locorum palliolum illud gestarent, vim non habere, propterea quòd in illis id prærogatiua dignitatis non est, sed tessera religiosæ familiae, & huiusce rei causam numquam vtuntur Carbasinâ, quam vulgus Rocchetum appellat.

Noluerant tamen Legati prohibitionem vulgare, tum quòd ex-⁶ perti essent, suauius ab Hispanis se obtinere quasi comitatus gratiâ id quod illis grauius accidisset, adiectâ obedientiæ vi; tum quòd paulò antè quàm vetitum illud ad eos peruenisset, animaduerso Hispanorum desiderio, tamen nondum accepto postulato, varias rationes Romam scripserant ad concessionem impetrandam, perinde atque consueuere Principum administri qui instant operi, & ad quos spectat neruis præsentibus cum ea difficultate decertare, quam remotâ solùm cogitatione superare sibi videtur Princeps, petere semper indulgentiora mandata, quia faciliora. Quocirca Hispanorum petitio, antequam ad eas litteras responsum esset, ipsis accidit intempestiua, dum neque iussa violare illis licebat, neque placuisset iis vulgatis per tristitia turbarum auspicia conuentum inchoare. Sed accidit postera die, vt Tridentum peruenerit tabellarius^g Borromæi, per quem superiori Legatorum epistolæ ea de re hæc reddebantur responsa. Pontifici, aiebat, haud molestum futurum Epomium vniuersè permittere cunctis Episcopis eo nomine, quòd quasi munere quodam ac magistratu fungerentur, adeoque ipsis perinde ac in propriis Diocæsibus illo vti liceret; sed super eo Cardinalium sententias auditorum: interim verò illud Hispanis haud interdicerent. Hæc responsio sonare Legatis visa est, à Pontifice re ipsa illius vsum Hispanis concedi, & solùm ancipiti animo esse, num aliis etiam indulgendum. Quare sollicitudine soluti, alacri animo facultatem exoptatam Hispanis dedere; quâ per summam lætitiâ acceptâ, cœpere hi sacras Synodi celebritates in templo frequentare^h, vbi nonnisi rarò antea visebantur. Verùm ea lætitiâ Legatis breuî peperit nouam tristioremq; sollicitudinem. Etenim memoratæ epistolæ sententia non ea erat, quam illis persuas-

^g Montano,
6. Decem-
bris 1561.

^h Extat in
epistola Le-
gatorum ad
Borromæum,
12. Decemb.
1561.

Historia
Concilij
Tridentini
pars II

Montano
6. Decembris
1561

persuaserat seu ambigua verborum textura, seu mendosa cupidinis interpretatio; sed solum exponebatur propensio Pontificis ad concessionem, & dilatio sanctionis, cunctos æque complexuræ; ita tamen ut Legati paterentur intereâ illius usum in Hispanis, absque vlla facultatis comprobationisque declaratione. Per idem tempus Romæ in generali Cardinalium cœtu expensâ re¹, statutum est, ut palliolum illud, quod in aliis huiusmodi functionibus non erat in usu, ibi cunctis interdiceretur. Scripsit itaque Borromæus^k ad Legatos: Quamquam Pontifex Cardinalibus insinuasset procliuem animum quem gerebat Hispanis gratificandi, sententias tamen concordēs pro repulsa fuisse. Perpendisse Collegium, par non esse, ut in gratiam paucorum, etsi summi meriti Antistitum, consuetus reliquorum omnium habitus variaretur, aut quibusdam paucis alius à reliquis habitus indulgeretur. Vbi iam impetrassent Hispanienses ipsorum propriam habitus rationem, idem petituros fuisse Gallos, quibus in patria mos erat Carbasinâ indutos incedere, itidem ac incedebant Legati. Proinde inductum iri quamdam indumentorum varietatem, prorsus indecoram illi æquabilitati, quæ Patribus erat in omnibus præ se ferenda. Præterquam quod cum Hispani tam acriter contenderent, ut ea Synodus antecedentium conuentuum continuatio declararetur, ipsis supra ceteros seruanda religiosè fuisse tum decreta tum ritus superiores: nequiuisse Pontificem de re tam conspicua, tam adspectabili, decernere citra aut contra sententiam Cardinalium: ceterum se præstò esse ad beneuolentiam suam erga tam egregios Antistites per alias maioris momenti gratificationes exhibendam.

7 Hæ litteræ in molestissimam anxietatem Legatos coniecere. Et enim si prius repulsam vix tolerabilem Hispanis præuidebant, tunc prorsus intolerabilem arbitrabantur: propterea quod rei concessio & executio, quæ præcesserant, adieciissent eius ademptioni acerbissimam illam, quæ acrius à rei possessæ, quam à speratæ priuatione solet infligi. Præterea, quantam existimationis iacturam facerent Legati, si cogerentur in ipso Synodi limine palàm facere, se tum per distortam intelligentiam, tum per incautam declarationem acceptæ iussionis offendisse: Quare iterum Romam scripsere, summâ quidem efficacità, sed obsequio temperatâ, adeoque validiore, dum promptos ad parendum animos exhibebant, etiamsi Pontifex peristeret in repulsa petitionis, quæ iam ipsorum magis quam aliorum erat petitio. Sed ille^l, tametsi res sancita fuisset consensu communi Collegij, ac præcipuè Cœuæ Cardinalis Hispani, qui

contra

1561.

ⁱ 21. Decembris 1561.
in Actis Senatus:
^k 14. Decembris 1561.

^l Ex responsione Legatorum ad Borromæum, 3. Ianuarij 1562. & ex Actis Palæotti.

1561. contra petitionem ardentem differuerat, ipsi tamen satisfacere maluit: in quo fortasse admissus error potuit fortunatus existimari, quippe conducens ad eas turbas euitandas, quæ initio coalescentium cœtum supra modum periculum procreant, ne aut illi dissoluantur, aut opus præcipuum impediatur. Et reipsa Hispani concessione impetratâ latissimi, ornati quidem Epomio semper prodibant, sed simul^m inuidiam singularis quasi fastus declinabant, simplici habitu Ecclesiastico, & sine serico induti, ac simplici uelimento eorumdem mores respondebant, ab ipsis, qui rem Diuinam faciebant, semper occupatis altaribus, & in reliquis ipsorum operibus egregiâ quadam pietate refulgente; quemadmodum etiam ex communi consensu in eorum sententiis insignis quædam doctrina promicabat. Sed neⁿ Itali præ illis habitu minus ornati, minusque conspicui viderentur, concessum illis est, ut cum Sacro interessent, aut Legatos inuiserent, Carbasinam gestarent, quâ prius nunquam utebantur nisi in templo ad sacras Synodi celebritates.

^m Narratio Oratoris Veneti ad Rempublicam.

ⁿ Litteræ Archiepiscopi Iadrensis ad Cornelium Cardin.

16. Nouembris 1561.

^o Cuncta existant in epistola Legatorum ad Borromæum,

14. Decembris 1561. & in Actis Paleotti, & in iis quæ in arce Aëlia feruantur in citato volumine: vbi duobus in locis fit de his mentio, præter varias litteras Archiepiscopi Iadrensis ad Cornelium Card. in autographis, quæ sunt apud heredes Ridulfi Rinalducci Fanensis, & Secretarij eiusdem Cardinalis.

^p Epistola Borromæi ad Legatos, 19. Nouembris 1561. q Epist. Borromæi ad Legatos, 29. Nouembris 1561.

Alterum quod accidit, sic se habuit: Bartholomæus de Martyribus, Dominicanus, Archiepiscopus Bracarensis, sibi ius tribuebat, tamquam Lusitanæ vniuersæque Hispaniæ Primate, præcedendi cunctis reliquis Archiepiscopis, tametsi prius Insulas adeptis: & quamquam obiecta illi fuissent exempla Concilij sub Paulo iam habiti, vbi Gothiæ, Hiberniæ, aliarumque regionum Primates inter Archiepiscopos pro antiquitatis gradu confederant; adhuc ille contendebat, non potuisse ab illis paucis inferri detrimentum vniuerso Primatum ordini, quibus non minus tribuenda esset sedes superior meris Archiepiscopis, quàm tribuenda sit Patriarchis. Quapropter, ut honor deferretur illi Præsuli, qui egregium dederat specimen obedientiæ erga Pontificem, & studij erga Concilium, sicuti narratum est, & in quo simul honorabatur religiosus Rex, ac religiosissimum regnum; Moronus iussu Pontificis studuit, nec sine fructu, persuadere Sebastiano Leccauele, ex eadem S. Dominici familia, Græco Naxi Archiepiscopo, cui solitunc lis intendebatur, ut Lusitano cederet: sed non æquè facilem se præbuit postea Granatensis, qui affirmabat, solum Toletanum esse Primatem Hispaniæ; eam controuersiam agitari ceptam Honorij III. ætate, nondum fuisse vllâ decisione diremptam.

Pontifex initio^p in Bracarensem propendebat, referuato tamen accuratiore causæ examine huiusmodi rerum peritis. Deinde habito Consiliarium cœtu^q significauit, valde ambiguam rem esse,

ac

ac

ac

ac

ac

ac

ac

ac

ac

ac

ac

ac

ac

ac

ac

ac

ac

ac

ac

ac

ac

ac nouæ trutinæ indigentem. Post hæc scriptum fuit, rem à Pontifice decisum iri in proximo conuentu, quem vulgo *Signaturam* dicunt; sed non ita validas ampliùs videri Lusitani rationes, vt antea visæ fuerant, quoniam ne in Lusitania quidem recipi Bracarenfis Primatum probabatur, ac subinde oportuit iteratas dilationes concedi Oratoribus vtriusque Regis, quorum vterque suum Præsulem tuebatur, temporisque spatium postulabat ad eorum ius comprobandum, cum essent magis solliciti, vt assolet in huiusmodi litibus, ne causâ caderent, quàm vt vincerent. Româ verò insinuatum est Legatis, vt interim iniicerentur moræ, & concordia studeretur. Nihil ab illis omissum in cohortando Lusitano, vt qualibet à se contestatione præmissâ federet in loco, quem tempus susceptæ tiaræ illi tribuebat ex vsu superiorum conuentuum: at ille se assensurum fuisse respondit, nisi iam ipse super eo scripsisset ad sui Regis Oratorem apud Pontificem, significans, præstolaturum se decisionem aut à Pontifice, aut ab ipso Concilio, vbi fuisset inceptum; interim verò haud grauatè se à publicis functionibus abfuturum. Ita peractum est, Granatensi solemnibus Synodi festis in templo confidente: ad quod faciliùs se flexit Lusitanus; quoniam cum fuisset agitatum de collocanda illi sede supra Archiepiscopos tamquam Primati, si non Generali totius Hispaniæ, certè peculiari Lusitaniæ, rescivit ille, in arcanis narrationibus à reliquis suæ gentis Episcopis negari id quod pro ipso aliunde non probabatur, nimirum, eâ illum prærogatiuâ inter Lusitanos gaudere, eiusque iurisdictionem aut honorem vniquam obtinuisse. Denique ex Legatorum sententia iussit Pontifex per diploma rationem haberi de solâ tiaræ acceptæ antiquitate. Eo diplomate Bracarensi à Legatis ostenso, illum impulerunt ad hortandum suis litteris Oratorem vt acquiesceret, sicuti effectum est.

10 Legitur hoc diploma à Pontifice directum ad Legatos, appositis singulorum nominibus, inter quos Puteus absens nominabatur; & præter quinque reliquos sextus ipsis de nouo additus, sed qui post dies aliquot Tridentum accessit. Is fuit Marcus Siticus Altempsius, Pontificis sororis filius. Fuerat hic antea promotus nominatione Canonicorum ad insignem Constantiæ Sedem; quod in Religionis emolumentum accidebat in vrbe prænobili, & periculis obnoxia. Et sanè Pontifex induxit animum ad eum inter Synodi Legatos connumerandum, propterea quod hinc infirma Putei valetudo eius accessum insperabilem ostendebat; hinc tamen tunc in Altempso peritia & doctrina deessent; ea suppleri poterant dire-

Pars II.

Q999

ctione

1561.
Litteræ
Borromæi,
6. Decembris 1561.

Litteræ
Borromæi,
10. 15. &
20. Decembris 1561.

Signatum
est die postremâ
Decembris
1561. & Legatis
missum.

Ex litteris
Legatorum
ad Borromæum, 8. 12.
15. 18. &
22. Ianuar.
1562.

24. Octobris, vt in
Actis Senat.

7. 20. Nouembris, vt
in Actis Senat., & litteræ
Borromæi ad Mantuanum.

1561. ctione collegarum; at verò in reliquum, præter coniunctionem sanguinis cum Madruccio, præualida ad Germanos pertrahendos censebantur in eo patriæ communitas, suæque ibi familiæ atque Ecclesiæ amplitudo.

Iam verò Suavis adedò egregiam obtinet notitiam argumenti suæ narrationi propositi, vt affirmet, Simonettam & Altempsum electos ad legationem ambos vnà fuisse, ignorans electionem Simonette tot ante menses peractam, & simul cum Osij ac Seripandi electione, de qua vsque ad huiusce tempestatis euenta locutus non est.

Nec minùs hallucinatur, dum narrat, petitionem contentionemque Bracarentis Archiepiscopi ortam fuisse in primo generali conuentu (de quo postea fiet mentio) cum ibi recitatum est diploma, quo iubebantur antiquiores Archiepiscopi præire Primatibus recentioribus. Enimuerò quòd id sibi persuaderet Suavis, opus fuit, vt ipse de industria oculos clauderet ad ea cuncta monumenta, quæ hac de re mentionem habent, quando in omnibus enarratur, contentionem excitatam sedatamque multò antea fuisse; adeoque in generali cœtu, quem diximus, nulla eius mentio habita est; quin huiusmodi diploma non causa litigij, sed effectus simul ac finis fuit. Hæc errata, quæ tam facillè deprehendi possunt, & de quibus, quippe nihil causæ fauentibus, nequitiam inculcare non possum, opinionem meam, quam supra indicavi, validius semper confirmant; hoc est, Suauem alienis oculis legisse monumenta, suasque narrationes conformasse ieiunis confusisque quibusdam commentariorum summis, quæ solùm vsui esse possunt volenti non de rebus primùm edoceri, sed earum reminisci, cum ibi auctor, rerum notitiã antea instructus, vnico obrutu breuiter relegat quidquid ipse multo studio in pauca contraxit. Secus enim tam illæ ruto vsui sunt rerum gestarum narratori, quàm paruula descripsi mundi mappula viatori, ne fallatur in viis.

2. Prima duo
19. Nouem-
bris 1561.
vt in Actis
Senatus.

2. 5. Decem-
bris 1561.

Tria Decreta per eos dies à Pio in Senatu edita²: Vnum, vt si¹² Sedes vacasset, noui Pontificis electio ad Collegium, non ad Concilium pertinere; perinde ac pariter in antegressis conuocationibus statutum fuerat. Alterum, Vt intelligeretur, non licere Pontifici (id quod aliqui Doctores ipsi tribuerant) successorem adiutoremve cum futura successione sibi deligere, etiam si Cardinales omnes assentirentur. Tertium², Ne ius suffragij haberent in Concilio nisi qui illic aderant, iuxta ac à Paulo III. sancitum fuerat. Quibus Decretis subtractio potestatis firmabatur simul ac leniebatur in subditis, non minori subtractione in Principe, quandoquidem

dem nec iniustus nec feuerus habetur in ferendo aduersus alios iudicio, qui aduersus seipsum simul iudicat. 1561.

C A P V T XIV.

Euenta Religionis in Gallia. Colloquium Poissiacum inter Catholicos & hæreticos. Res à Legato gesta. Intenta & agitata ab Antonio Nauarra Rege.

OMnium negligentissima ad Concilium adeundum videbatur ea natio, quæ opus ab eo accipiendæ, quâ feruaretur incolumis, erat egentissima, nimirum Gallica. Crescebat in ea per incommoda Religionis monstruosa deformitas^a. Præsertim acciderat, vt Odettus Cardinalis Castilioneus, Bellouacensis Episcopus, Præfecti maritimi frater, antefereus familiæ sanguinem quem venis claudebat, Christi sanguini quem veste monstrabat, hugonottus iam ferè palàm euassisset. Conuentum habuerat apud S. Germanum Regina trium regni Ordinum: & quoniam orta erat inter ipsam & Regem Nauarra de auctoritate contentio, timens altera, ne alter, quippe consanguineus & indigena, vinceret, fertur præsidium maritimi Præfecti, eiusque fratrum quæsiuisse, pollicita vicissim, se illis exercitium ipsorum sectæ indulturam. Magnus Cancellarius, domus Hospitalis dominus, præpotens administrator in Gallia, puero præsertim Rege, in rebus religionis hugonottorum factioni apertè fauerat: non tamen propterea statutum erat, vt propria nationis Synodus cogeretur, cum & hæretici & catholici, etsi diuersa ex causa, eam obturbare studuissent: catholici, quia non periculosa modò religioni videbatur, sed iniuriuosa Concilio Oecumenico, quod iam extabat: hæretici, quia potestati iudicandi æquè ac catholici aspirantes, satis intelligebant, eam sibi ab Episcopis Gallia in propria eius regni Synodo minimè concessum iri.

^a Vide Spondanum, & ab eo citatos, an. 1561. à num. 12. vsque ad 23.

² Decretum itaque est, vt colloquium iniretur Poissiaci, in vrbe S. Germano proxima. Ibi adfuit Rex, paulò antè Rhemis à Lotharingo Cardinali, Archiepiscopo illius vrbis, coronatus, Regina, cunctique præcipui regni Proceres, quinque Cardinales vltra Legatum, quadraginta Episcopi, qui prius apud S. Germanum ad regni Ordinum Comiticia celebranda conuenerant, & varij vtriusque partis Theologi. Illustre sui specimen dedere inter catholicos Claudius Espenceus laicus Parisiensis, & Claudius Santes Canonicus Regularis, qui postmodum ad Concilium missus est, vterque Operibus editis clarus. Inter hæreticos duo præ ceteris celebrati,

Qqqq 2.

Theo-